

BIDEN'IN ÇÖZÜMSÜZLÜK POLİTİKASI

“

Biden yönetimi Dışişleri Bakanı Anthony Blinken, 7 Ekim saldırılarından bu yana konuyla ilgili yaptığı her konuşmada bölge aktörlerinin bir yol ayrımında olduğu mesajını vermiştir. Buna göre bölgenin geleceğine yönelik iki farklı “yol” bulunmaktadır.

”

DR. TAMER KAŞIKCI

Akademisyen **ESOGÜ**

Joe Biden yönetimi açıkladığı ulusal güvenlik stratejisinde Ortadoğu'ya yönelik en önemli hedeflerinin bölgede istikrar yaratmak olduğunu dile getirmiş ve bunu sağlayabilmek için de daha önceki yönetimlerin izledikleri zorlayıcı yollardan vazgeçip bölge aktörleriyle diplomatik

ilişkileri güçlendirmeye odaklanmıştır. Bu bağlamda uzun zamandır bölgede istikrarsızlığa sebep olan Yemen İç Savaşı'nı bitirmeye ve İran ile yeniden diplomatik ilişkiler kurmaya yönelik adımlar atılmıştır. Ancak 7 Ekim saldırıları Biden yönetiminin bölgeye yönelik bu temkinli politikasında güçlü değişimin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu değişimin ele alınacağı bu kısa yazıda söz konusu iş-

İsrail'in güvenliği olunca Biden yönetiminin tüm diplomatik yolları bir kenara bıraktığı ve bu tutumun krizin çözümünden ziyade derinleşmesine sebep olduğu iddiası savunulacaktır.

ABD'NİN 7 EKİM KRİZİNE YÖNELİK POLİTİKASI

Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) mevcut duruma yönelik politikasının ana çerçevesini, geleneksel Ortadoğu politikasıyla uyumlu olarak İsrail'in güvenliği oluşturmaktadır. Bu bağlamda Biden yönetimi Dışişleri Bakanı Anthony Blinken, 7 Ekim saldırılarından bu yana konuyla ilgili yaptığı her konuşmada bölge aktörlerinin bir yol ayrımında olduğu

mesajını vermiştir. Buna göre bölgenin geleceğine yönelik iki farklı "yol" bulunmaktadır. Birincisi İsrail ve Filistin arasındaki sorunların eşitlikçi bir temelde çözümüne dayanan bölge aktörlerinin ilişkilerinin normalleşmesidir. İkincisi ise Hamas'ın yolu olarak tanımlanan, sadece karanlığa götüren "terör, yıkım ve kötülük" yoludur. Dolayısıyla ABD, George W. Bush'un terörle savaş doktrininin savunurken ileri sürdüğü "ya bizimlesiniz ya teröristlerle" söylemini tekrarlayarak, bölge aktörlerini "ya İsrail ile normalleşirsiniz ya da Hamas'la birlikte olursunuz" diye uyararak bir tercih yapmaya zorlamakta, bölge aktörleri arasında İsrail'e olan desteği artırarak

bölgeyi İsrail açısından daha güvenli bir yer hâline getirmeye çalışmaktadır. Bu politikanın diğer bir boyutunu ise çatışmanın "sadece" Gazze ile sınırlı kalmasının sağlanması oluşturmaktadır. Bu nedenle Biden yönetimi, bir taraftan hem bölge ülkelerinin hem de Batı Şeria'daki Filistinli grupların herhangi bir şekilde çatışmaya aktif olarak katılmasını önlemeye çalışmakta diğer taraftan ABD, İsrail'in de Hamas'ın saldırısını bahane edip Hizbullah ve İran gibi diğer düşmanlarına karşı yeni cephe açmasını engelleme gayreti içerisinde.

“

ABD bir yandan İsrail'in çevresini güvence altına alırken diğer yandan da İsrail'in askerî kapasitesini geliştirecek bir politika izlemektedir. ABD, bu politikayla adeta İsrail ile Hamas'ı *demirden bir kafesin* içine sokarak dışardan kimsenin müdahale etmesine izin vermeden, birinin -ABD açısından kesinlikle İsrail-düğerini yok edeceği ölümcül bir *kafes dövüşü* tasarlamaktadır.

”

ABD'nin 7 Ekim sonrası izlediği politikanın bir diğer boyutunu ise İsrail'in askerî kapasitesinin geliştirilmesi oluşturmaktadır. Biden yönetimi temsilcileri, krizin ilk gününden itibaren yaptığı açıklamalarda, ABD'nin İsrail'in yanında olacağı ve İsrail'in kendini savunması için ihtiyaç duyacağı her şeyin kendisine sağlanacağı açıkça dile

getirilmiştir. Böylelikle Biden yönetimi İsrail'e adeta bir "açık çek" vererek gerek askerî gerekse de finansal açıdan İsrail'in Hamas ile mücadelesine destek olunacağını göstermiştir. Bu amaçla Biden yönetimi 20 Ekim'de İsrail'e 14 milyar dolarlık bir yardım yapılacağını açıklamıştır. Bunun yanı sıra bölgedeki Amerikan askerî varlığının artırılmasıyla İsrail'e ihtiyaç duyduğu anda yanında olunacağı mesajı verilmiştir. Böylelikle ABD bir yandan İsrail'in çevresini güvence altına alırken diğer yandan da İsrail'in askerî kapasitesini geliştirecek bir politika izlemektedir. ABD, bu politikayla adeta İsrail ile Hamas'ı *demirden bir kafesin* içine sokarak dışarıdan kimsenin müdahale etmesine izin vermeden, birinin -ABD açısından kesinlikle İsrail- diğerini yok edeceği ölümcül bir *kafes dövüşü* tasarlamaktadır.

KRİZİN DERİNLEŞMESİNDE ABD'NİN ROLÜ

Bu stratejinin yarattığı en büyük problem kendisine verilen "açık çekin" İsrail'in Gazze'de yürüttüğü operasyonlardaki "sınırsızlığını" pekiştirecek olmasıdır. Nitekim İsrail saldırıların ve kapsamlı işgal girişimlerinin ardından meşru müdafaa hakkını kullandığını ileri sürse de İsrail'in şiddet kullanımı meşru müdafaa sınırlarının ötesine geçmiştir. Herhangi bir ayırım gözetmeden sivillerin öldürülmesi, hastanelerin bombalanması, yüz binlerce insanın yerlerinden edilip göçe zorlanması ve benzeri uygulamalar gerek hukuki gerekse de ahlaki açıdan herhangi bir normatif çerçeve içerisinde açıklanabilecek ve meşrulaştırılabilecek hususlar değildir. Hemen hemen her söy-

lemlerinde insan hakları, demokrasi ve sivil hayatın önemine atıflar yapan ABD yönetiminin temsilcileri, yaşanan bu trajedi karşısında sadece ölen insanların sayılarının yüksek olmasından dolayı üzgün olduklarını söylemekle yetinmektedir. Hamas'ın Filistin halkını temsil etmediğini dile getiren Biden yönetimi, Hamas'ın saldırıları sebebiyle neden Filistin halkının cezalandırıldığı sorusunu ise cevapsız bırakmaktadır.

“

İsrail'i sınırlayabilecek tek aktör ABD'nin kendisidir. Ancak ABD yönetimi tasarladığı kafes dövüşünde taraftan olduğu İsrail'in aleyhine olabilecek tüm gelişmeleri bertaraf ederek İsrail'in kazanmasını garantilemeye çalışmaktadır. Bu nedenle tüm dünyada söz konusu krizin önce ateşkes, sonra da diplomatik bir yolla çözülmesi gerektiğine yönelik güçlü talep varken, ABD yönetimi olası bir ateşkesin Hamas'ın yeniden toparlanmasına imkân vereceği düşüncesiyle karşı çıkmaktadır.

”

Bunun yanı sıra, mevcut uluslararası düzende İsrail'in söz konusu aşırılıklarını durdurabilecek ve krizin uluslararası toplum tarafından kabul edilebilecek yöntemlerle çözümlenmesini sağlayabilecek herhangi bir uluslararası mekanizma bulunmamaktadır. Bu bağlamda akıllara gelebilecek olan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin de (BMGK) ABD'nin veto yetkisi ne-

deniyle İsrail'i sınırlayabilecek bir karar alması mümkün değildir. Bu şartlar altında mevcut krizde İsrail'i sınırlayabilecek tek aktör ABD'nin kendisidir. Ancak ABD yönetimi tasarladığı kafes dövüşünde taraftarı olduğu İsrail'in aleyhine olabilecek tüm gelişmeleri bertaraf ederek İsrail'in kazanmasını garantilemeye çalışmaktadır. Bu nedenle tüm dünyada söz konusu krizin önce ateşkes, sonra da diplomatik bir yolla çözülmesi gerektiğine yönelik güçlü talep varken, ABD yönetimi olası bir ateşkesin Hamas'ın yeniden toparlanmasına imkân vereceği düşüncesiyle karşı çıkmaktadır. Dolayısıyla ABD'nin her koşulda İsrail'in arkasında duruyor olması krizin derinleşmesine sebep olmaktadır.

FİLİSTİN'İN GELECEĞİ NE OLACAK?

ABD'nin İsrail'e açık çek veren ve Hamassız bir Filistin hayaline dayanan bu politikasının bir diğer açmazı ise Filistin'in geleceğiyle ilgilidir. Bilindiği üzere operasyon öncesinde de operasyon sırasında da Gazze'de bulunan Filistinlilerin geçici veya kalıcı olarak bölgeden çıkarılması, Gazze'nin yönetiminin tamamen İsrail'e devredilmesi ve hatta Gazze'nin İsrail'in bir parçası hâline getirilmesine yönelik argümanlar tartışılmıştır. Birçok yerde yaptığı açıklamalarda Blinken, ABD yönetiminin Gazze'nin kontrolü hususunda İsrail ile aynı fikirde olmadığını dile getirmiştir. Bölgenin İsrail yönetimine geçmesinden önce Filistin yönetimi altında kalması fikrini desteklediklerinin altını çizmiştir. Diğer taraftan İsraili yetkililer ise Gazze'nin operasyon sonrası yönetimi konusun-

da ABD'den farklı mesajlar vermekte ve Gazze'nin İsrail yönetimi altında kalması gerektiğine yönelik argümanları sıklıkla dillendirmektedir.

“

Hamis'ı Filistin toplumunun bir temsilcisi olarak görmeyen ABD'nin, operasyon sonrası Gazze'nin yönetiminin ya da savunduğu iki devletli çözüm kapsamında kurulması gereken Filistin devletinin yönetiminin hangi aktör tarafından üstlenileceği konusunda bir çözümü var gibi görünmemektedir.

”

Gazze'nin yönetimi konusu, Filistin'in geleceği konusuyla da yakından ilişkilidir. Biden yönetimi, 7 Ekim'den önce olduğu gibi, saldırılardan sonra da genel olarak İsrail-Filistin çatışmasında iki devletli bir çözümü desteklediklerini açıkça göstermiş ve her fırsatta bu duruşlarının altını çizmiştir. Ancak İsrail'in bugüne kadar izlediği politikalar bir Filistin devletinin oluşturulması hususunda ABD ile aynı fikirde olmadığını göstermektedir. Ancak hem Gazze'nin gelecekteki yönetimi hem de iki devletli çözüm konusunda ABD'nin ısrarı altındaki temel motivasyon, Filistin toplumunun kaygıları değil, ABD'nin bölgedeki

Müslüman müttefiklerini kışkırtmama ve hem Müslüman toplumları hem de İsrail'i memnun edecek dengeli bir çözüm üretme arayışdır. Ancak ABD ve İsrail arasındaki görüş farklılıkları bir kenara bırakıldığında dahi bu dengeli çözüm arayışı hem Gazze'yi hem de genel olarak Filistin'i kimin yöneteceği hususunda tıkanmaktadır. Zira Filistin toplumunu temsil edecek politik aktörlerin başında Hamas gelmekte ve Hamas'ın öncülük ettiği İslamcı akım Filistin toplumu içerisinde oldukça güçlü şekilde var olmaktadır. Diğer yandan Mahmud Abbas liderliğinde her geçen gün giderek zayıflayan ve bugün artık Filistin yönetimini kontrol etmeye bile gücünün yettiği şüpheli olan el-Fetih'in toplumsal desteğinin olası bir Filistin devletini yönetmeye talip olabilecek kadar kuvvetli olduğunu söylemek mümkün değildir.

Dolayısıyla Hamas'ı Filistin toplumunun bir temsilcisi olarak görmeyen ABD'nin, operasyon sonrası Gazze'nin yönetiminin ya da savunduğu iki devletli çözüm kapsamında kurulması gereken Filistin devletinin yönetiminin hangi aktör tarafından üstlenileceği konusunda bir çözümü var gibi görünmemektedir. Bu durum, Filistin'de 2006 yılında yapılan seçimleri ve sonrasında akıllara getirmektedir. O dönemde yapılan seçimlerde Hamas'ın zaferle çıkması sonucu ABD, seçimleri tanımadığını ilan etmiş ve bu durum aslında Filistin toplumlarında ortaya çıkan ve bugüne kadar devam eden uzun süreli bir yönetim krizinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Benzer şekilde hem Gazze hem de genel olarak Filistin için, Filistin toplumunun gerçeklerini göz ardı eden herhangi bir politik senaryo beraberinde çözüm değil, çözümsüzlüğü getirecektir.

Sonuç olarak Biden yönetiminin kriz karşısında geliştirdiği politika, bölgede istikrar oluşturma politikasıyla örtüşmemekte, tam tersine krizin daha da derinleşmesine neden olmaktadır. Bölgede ABD liderliğinin sorgulanmaya başlandığı, Çin gibi ABD'nin küresel rakiplerinin bölgedeki prestijinin arttığı bir dönemde, ABD'nin bölge gerçeklerini göz ardı ederek izlediği bu politika ilerleyen dönemlerde ABD'nin bölge içindeki rekabette elini zayıflatacaktır. ■

